

Miljødirektoratet

Oslo, 20.01.2023

Deres ref: 2022/11173

Innspill om tiltak og virkemidler for å opprettholde og forbedre økologisk tilstand i skog

WWFs innspill til denne høringen som listet opp under ble sendt direkte til Miljødirektoratet gjennom deres innspillskjema 20.01.2023. Innspillene våre er fordelt på følgende fem kategorier; juridiske/regulatoriske, organisatoriske økonomiske, pedagogiske og andre typer virkemidler og/eller tiltak:

Juridiske/regulatoriske virkemidler og/eller tiltak

- Skogbruksnæringen setter i dag langt på vei selv alle krav til forvaltning av skog gjennom skogsertifiseringen og uten offentlig oppsyn. Ingen andre næringer i landet kan gjennomføre like store naturinngrep uten å melde ifra eller søke om lov. Skogloven og dens forskrifter trenger grundig revidering for bedre balanse mellom lokal verdiskapning, næringsvirksomhet, klima, naturmangfold og friluftsliv. Lovverket må utarbeides med klare plikter for bedre håndheving, og som et minimum harmoniseres med kravene som stilles til andre næringsaktører som påvirker natur i tilsvarende grad. Myndighetskontroll over skogforvaltningen og miljøhensyn i skogen må gjenopprettes, og defineringsmakten av miljøhensyn i skogen som i dag ligger hos en frivillig og privatrettslig sertifiseringsordning må fjernes fra loven. Det må etableres sanksjonsmuligheter, legges til rette for innsyn og klagemuligheter, samt mulighet for innvirkning.
- Gjennom en revidering av skogloven skape klare begrensninger og regulering av skogbrukstiltak som endrer økosystemenes naturlige strukturer, funksjoner og produktivitet, for å sikre at man opprettholder eller forbedrer den økologiske tilstanden til økosystemet skog. Slike tiltak omfatter blant annet kort rotasjonstid, flatehogst, ungskogpleie og tynning med ensidig fokus på gran og/eller furu, tett planting, gjødsling, markberedning, grøfterensk, bruk av fremmede og utenlandske treslag, og konvertering/endring av treslagssammensetningen på arealer som i dag har en naturlig

treslagssammensetning.

- Gjennom revidering av skogloven fremme skogbrukstiltak som er viktig for den økologiske tilstanden, eller som ikke har en vesentlig negativ påvirkning på naturlig struktur, funksjon og produktivitet, slik som å betydelig øke minstealder for hogst (økt rotasjonstid), styre fremtidig skogbruk inn mot fleraldersskogbruk, strengere beskyttelse av død ved og utvelgelseskrav for livsløpstrær, langsiktig avsetting av minst 10 % nøkkelbiotoper på alle skogeiendommer, avstå fra flatehogst av områder som ikke allerede har vært flatehogd, samt øke innblanding av løv med særlig fokus på rogn, osp og selje.
- Innføre søknadsplikt for hogst, slik at naturmangfoldlovens prinsipper om bærekraftig bruk og muligheten for frivillig vern blir vurdert før hogsttiltak, samt for å sikre en mer åpen prosess med innsyn og klagemulighet for sivilsamfunnet.
- Krav til konsekvensvurdering av hogsttiltak hvis tiltaket antas å ha vesentlige konsekvenser for naturverdier, på lik linje med tiltak etter plan- og bygningsloven.
- Strengere rettsvern av skog mot konvertering, avskoging og oppsplitting av større sammenhengende områder, inkludert arealinngrep som nye skogsbilveier og kraftlinjer.
- Hogstforbud under hekketiden.

Organisatoriske virkemidler og/eller tiltak

- Ansvar for miljøkartlegging og videre forvaltning av miljøverdiene må flyttes fra næringsaktørene til miljømyndighetene, for å sikre næringsuavhengighet og bedre faglig kontroll av utførelsen av kartleggingene. Sikre at alle data og prosesser er åpent tilgjengelig for innsyn for sivilsamfunnet, og at data er fritt tilgjengelig for nedlastning.
- Informasjonsflyt og kontakt med skogeiere som ønsker frivillig vern må i større grad være et samarbeid mellom næringsaktørene og miljømyndighetene for å sikre at skogeierne får et best mulig balansert grunnlag for sine valg. Miljømyndighetene må også aktivt ta kontakt med skogeiere som har kjente naturkvaliteter for å informere og undersøke muligheten for frivillig vern, jf KLDs oppdrag til Miljødirektoratet som presiserer at

Statsforvalterne skal kunne ta direkte kontakt med grunneiere, les mer i Skogkur 2030 side 14-15.

- Stortinget vedtok i Naturmangfoldmeldinga 2016 å “... etablere gode prosedyrer slik at viktige, verneverdige skogområder raskt kan vurderes for frivillig vern når naturverdiene er truet ...” Dette er fortsatt ikke på plass, selv om Miljøminister Espen Barth Eide lovet i desember 2021 at dette skulle være etablert innen kort tid. Miljødirektoratet i samarbeide med Skogeierforbundet har testet ut en variant av en slik rutine, men den er ikke omfattende nok og i tillegg frivillig for tømmerkjøpere å bruke. Rutinen der alle skogeiere som skal hogge får info om frivillig vern må utvides til all gammelskog aktuell for vern, og den må bli obligatorisk for alle tømmerkjøpere, samt ha full transparens og innsyn, les mer på side 28 og 29 i Skogkur 2030.
- Når søknadsplikt på hogst er på plass gjennom skogloven må miljøavdelingene hos Statsforvalteren ta over denne informasjonsrollen i samarbeide med næringsaktørene.
- Skogvern på statsallmenningsgrunn må overføres fra ordningen med frivillig vern og tilbakeføres til vanlig myndighetsstyrt vern som ved andre eiendommer på Statskogs grunn.
- Alle prosesser rundt foreslått ordning for utvelgelse av frivillig vern områder hvor det innføres en avveining mellom skogbruk og skogvern må avvikles for å opprettholde frivilligheten for skogeierne. Naturfaglige kriterier må være enerådende i vurderingen av tilbudte verneområder.
- Ny metodikk for skogvernkartlegging må oppdateres og åpne for en bedre faglig tuftet tilråkning fra fagbiolog som støtte til forvaltningens endelige vurderinger. Metoden må sette krav til at fagbiolog som kartlegger skal rapportere begrunnede forslag til arrondering og til verneverdi av det avgrensede verneforslaget. Det må være krav til en faglig vurdering av verneforslagets restaureringspotensial for mangler i skogvernet og biologisk mangfold.
- Regjeringen må utvikle en skogvernstrategi, i tråd med anbefalingene i Skogkur 2030.
- Regjeringen må utvikle en oversikt over restaureringsbehov og tiltaksplan for restaurering av naturområder tilhørende hovedøkosystemet skog, i tråd med Stortingets innstilling 294S (2015-2016) (restaurering av minst 15 prosent av skadet natur innen

2025), og i tråd internasjonale forpliktelser (naturavtalens mål 3, om restaurering av minst 30 prosent av skadet natur innen 2030). En slik restaureringsplan bør ses i sammenheng med en skogvernstrategi og skogvernarbeidet generelt, og en nødvendig strategi for å skape sammenhengende naturområder der det er mulig. I arbeidet med å identifisere natur med restaureringsbehov vil det være hensiktsmessig å se hen til rødlista for naturtyper og utvalgte naturtyper. Eksempel på skogtyper (i smalere eller bredere forstand) med restaureringsbehov er boreal regnskog, sumpskog, og edelløvskog.

Økonomiske virkemidler og/eller tiltak

- Øke skogvernbudsjettet i tråd med anbefalinger i Skogkur 2030 for å nå målet om 10 % skogvern innen 2030. Penger til skogvern er det aller viktigste tiltaket for å bevare naturmangfold i Norge, sammen med kartlegging av gammelskogen, siden halvparten av de trua artene lever i skog og sliter i mangel på gammelskog med gamle og døde trær.
- Avvikle støtteordninger som er negative for økologisk tilstand i skog og biologisk mangfold, slik som tilskudd til hogst og veibygging i bratt og vanskelig terreng, som med kirurgisk presisjon punkterer nettopp de gamle skogområdene som er høyaktuelle for vern. Samt subsidiering av gjødsling og tettere planting. Gjennom naturavtalen, som ble ferdigforhandlet under CoP15.2 i Montreal, har Norge sluttet seg til et mål om å fase ut og legge om slike miljøskadelige subsidier som nevnt ovenfor. Miljøskadelige støtteordninger har allerede blitt kartlagt (av Menon og NINA i 2020), slik at neste naturlige steg er en plan for utfasing og omlegging.
- Opprette støtteordninger for skogbrukstiltak som er viktig for den økologiske tilstanden, eller som fremmer naturlig struktur, funksjon og produktivitet, slik som forlenget omløpstad, fleralderskogbruk, avstå fra hogst av områder som ikke allerede har vært flatehogd, økt innblanding av løvtrær, restaurering av drenerte myrer og sumpskog, kontrollert skogbrann, fjerning av fremmede treslag, differensiert tynning i ensaldrede og ensartede gran- og furubestand.
- Myndighetene må kompensere grunneiere for å la skogområder påvirket av brann få stå i fred. Frivillig vern bør automatisk tilbys ved skogbranner over en viss størrelse, spesielt hvis eldre skog er brent.

- Utvikle en metode for gradert erstatning for ulike verneobjekter basert på verneverdi, der verneområder av høy verneverdi og vernemangel kan utløse en relativ høyere erstatning enn de med middels og lav verneverdi.
- Kjøp av eiendommer med produksjonsskog for makeskifte for å øke alternativene til erstatning for frivillig vern. Bruk av Statskogs grunn eller annen offentlig eiendom til makeskifte i regioner der det er mulig
- Avkastningskravet til Statskog må fjernes (jf. Skogkur 2030) og skogvern på statsgrunn må bli vederlagsfritt, slik at skogvernbudsjettet prioriteres på private grunneiere som stiller opp med skogene sine til frivillig vern og staten slutter å bruke av det trange skogvernbudsjettet til å betale seg selv for skogvern. Vern på eiendommene til Forsvarsbygg og Opplysningsvesenets fond må også vernes vederlagsfritt. Statskogs formål må endres jf. Oslo kommuneskoger
- Budsjettet til Miljødirektoratet og Statsforvalteren må økes for å ha kapasitet til økt saksbehandling i forbindelse med økning i skogvernet.

Pedagogiske virkemidler og/eller tiltak

- Myndighetene må ta ansvar for at ny kunnskap rundt lukkede hogstformer og ulike hensyn for å bedre den økologiske tilstanden i skog blir kontinuerlig formidlet til brukere og forvaltning gjennom ulike pedagogiske kanaler. Ny kunnskap må rask innarbeides i undervisningsopplegg, skogkurs, verneprioriteringer og kartleggingsmetoder.
- Ved bestilling av rapporter og utredninger som omhandler forvaltning av skog burde det legges opp til et mye mer utbredt samarbeid mellom ulike forskningsinstitusjoner (slik som NIBIO og NINA), særlig på temaer det er lite kunnskap eller uenighet rundt.
- Naturvitenskaplige forskningsmiljøer må involveres tungt i utarbeidelse av kunnskapsgrunnlag som tas med inn i offentlige utredninger og strategier som omhandler, eller kan ha innvirkning på, økosystemtilstanden til skog. Blant annet i prosesser som denne hvor direktoratene skal etablere et felles skogøkologisk kunnskapsgrunnlag for tiltakspakken for å forbedre den økologiske tilstanden. Vi forventer at NINA involveres videre i denne prosessen.

Andre typer virkemidler og/eller tiltak

- Kartfeste og kartlegge all eldre skog som ikke tidligere har vært flatehogd. Lavlandet må prioriteres først og det må være hogstforbud i disse skogene til kunnskapsgrunnlaget for videre forvaltning er på plass og avgjort.
- Videreføre temakartlegginger av ulike skogtyper med fokus på de som er spesielt viktige for naturmangfold og som er spesielt utsatt for skogbruk. I første rekke bør det prioriteres kartlegginger av lavlandsgranskog, lavlandsfuruskog og lavlandsblandings-skoger, med spesielt fokus på høyproduktive areal.
- Synkronisere ulike virkemidler og tiltak for å sikre at man oppnår en raskest mest mulig positiv effekt på tilstanden til tilstandsindikatorene som i dag trekker ned den økologiske tilstanden til skog ned under god økologisk tilstand; bestandsnivå for rovdyr, mengde grov død ved, mengde død ved totalt, volum av rogn, osp og selje, arealandel uten tekniske inngrep, arealandel av biologisk gammel skog, og blåbærdekning (se innspillet til denne høringen fra Naturvernforbundet for noen konkrete tiltak). At tiltak forsterker og bygger på hverandre og ikke motvirker hverandre.

Vennlig hilsen
for WWF Verdens naturfond

Marianne Hansen
Rådgiver skog